N:o 34.

Ank. till Riksd. kansli den 27 mars 1903, kl. 1 e. m.

Betänkande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition i anledning af en å internationell konferens i Bryssel den 5 mars 1902 antagen konvention angående beskattningen af socker.

I proposition af den 30 sistlidne januari, n:o 43, hvilken proposition hänvisats till bevillningsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af protokollet öfver finansärenden för nämnda dag jämte den däri omförmälta, å internationell konferens i Bryssel den 5 mars 1902 antagna konvention rörande beskattningen af socker, föreslagit Riksdagen att i anledning af samma konvention,

»*dels* besluta, att under den tid, konventionen är för Sverige gällande, socker, kommande från länder, hvilka bevilja premier för tillverkning eller utförsel, skall, då sockret införes på svenskt område, i enlighet med bestämmelserna i artikel 4 beläggas med en särskild afgift till det lägsta belopp, sistnämnda artikel i sådant afseende bestämmer,

dels medgifva, att under den tid, konventionen är för Sverige gällande, införsel af socker, tillverkadt vare sig i de fördragsslutande staterna eller i de af dessa staters kolonier eller besittningar, som i artikel 5 omförmälas, må ske till lägsta tullsats,

dels och förklara, att rörsocker och betsocker icke skall vid införsel till Sverige under nyss nämnda tid beläggas med olika afgifter.»

Enligt ofvan omförmälda utdrag af statsrådsprotokollet har chefen för finansdepartementet vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t anfört följande:

»Sedan gammalt har inom de flesta europeiska stater sockret utgjort en i statsfinansiellt hänseende särdeles betydelsefull vara. I anledning häraf och med hänsyn till det ekonomiska intresse, som för stora betodlande jordbruksdistrikt i flertalet europeiska länder varit förenadt med den inhemska sockerindustriens ställning och utveckling, har denna industri från statsmakternas sida rönt en uppmuntran, som särskildt på grund af sättet för sockerbeskattningens anordnande redan tidigt framkallade en produktion, som öfversteg den inhemska konsumtionens behof. Beskattningen å den inhemska produktionen anordnades nämligen i regel till en början så, att skatten utgick efter mängden af den i produktionen använda råvaran eller förbrukade sockerbetor och under förutsättning, att betorna lämnade socker efter en viss gifven procent af betornas vikt. Då emellertid det rendement, som sålunda beräknades, i allmänhet var lägre än det verkliga utbytet, men restitution af skatt ägde rum efter det *beräknade* sockerutbytet för hvarje viktenhet exporteradt socker, medförde denna restitution i verkligheten en förmån eller premie för exportören. När sedermera efter hand råämnesbeskattningen i de särskilda länderna utbyttes mot beskattning af produceradt socker, produktbeskattning, eller af till konsumtion utlämnadt socker, konsumtionsbeskattning, blef visserligen allt produceradt eller till konsumtion utlämnadt socker beskattadt. Men premieringen af sockerexport upphörde likväl icke därmed. Genom direkta premier eller indirekt genom förmåner, som i en eller annan form komma exportörerna till godo, premieras nämligen fortfarande sockerexport. De system för premieringen, hvilka därvid följas, äro, såsom man kan inhämta af en i förevarande ämne nyligen utkommen redogörelse*), lika många som de stater, hvilka förse den internationella marknaden med betsocker.

Berörda exportpremier tillika med de höga tullskydd, medelst hvilka staterna sökt bevara den inhemska marknaden för den inhemska produktionen, hafva emellertid fört med sig vissa för respektive stater och konsumenter särdeles betungande konsekvenser. Produktionen öfverstiger för

*) Ekonomisk Tidskrift 1902, häft. 7.

hvarje år med allt större belopp den årliga konsumtionen. Följden häraf har blifvit, att priset för det socker, hvilket exporteras, allt mer sjunkit och icke sällan understigit produktionskostnaden. Att fabrikanterna det oaktadt funnit med sin fördel förenligt att fortsätta med export, har berott ej allenast på exportpremierna utan ofta nog i ännu högre grad på det förhållandet, att fabrikanterna af försäljningen å den inhemska marknaden kunnat förskaffa sig en vinst, som mer än betäckt förlusten å exporten. Skillnaden mellan de skatter eller afgifter, som träffa utländskt socker, och de skatter eller afgifter, hvilka det inhemska sockret är underkastadt, eller den så kallade surtaxe är i regel så stor, att sockerfabrikanterna genom sammanslutning i ring eller kartell med eller utan statens autorisation kunna, oberoende af sockrets försäljningspris å världsmarknaden, bestämma prisen å den inhemska marknaden. De pris, sockerkonsumenterna inom produktionslandet således fått betala till förmån för sockerexporten, hafva emellertid indirekt äfven verkat hämmande på statens skatteintäkter å sockret. En sådan stegring af den inhemska konsumtionen, hvarigenom staten skolat kunna göra sig ersatt för premieringen af sockerexporten, har nämligen till följd af de höga sockerprisen inom landet uteblifvit.

Dessa för stat och konsumenter ofördelaktiga följder af det rådande systemet hafva emellertid icke inskränkt sig till de betsockerexporterande länderna. Stater, hvilka såsom England innehafva rörsockerproducerande kolonier, hafva sett dessa koloniers välstånd hotadt genom rörsockrets underlägsenhet i konkurrensen med det genom premier, tull och andra förmåner gynnade betsockret.

På grund af dessa förhållanden hafva från de staters sida, för hvilka premiesystemets skadliga verkningar varit mest kännbara, upprepade gånger försök gjorts att återställa pris- och exportförhållandena inom sockerindustrien i ett normalt läge. De senaste decenniernas arbeten i nämnda riktning hafva dock först nu krönts med ett så till vida lyckligt resultat, att för närvarande föreligger till ratificerande af respektive stater en af ombud från flertalet sockerproducerande europeiska länder undertecknad, å konferens i Bryssel utarbetad konvention i ämnet.

På inbjudning af belgiska regeringen sammanträdde sommaren år 1898 i Bryssel ombud för Tyskland, Österrike-Ungern, Belgien, Spanien, Frankrike, Storbrittannien, Nederländerna, Ryssland och Sverige för behandling af frågan om borttagande af premier å socker jämte dithörande frågor. Konferensens första sammanträde, därvid såsom Sveriges ombud närvoro dåvarande ministern vid belgiska hofvet grefve A. L. F. Gylden-

stolpe och fabriksdisponenten Carl Tranchell, ajournerades emellertid snart i anledning af uppkommen meningsskiljaktighet rörande ämnet för förhandlingarna. Frankrike, som till de premier, hvarom konferensens förhandlingar skulle röra sig, endast ville hänföra direkta exportpremier, men ej andra förmåner, hvarmed sockerindustrien gynnades, bestred liksom ock Ryssland, att till föremål för förhandlingarna finge göras ländernas inre finanslagstiftning, äfven om däraf följde större indirekt skydd för sockerfabrikationen. Sedan emellertid genom underhandlingar mellan franska regeringen å ena sidan samt tyska och österrikisk-ungerska regeringarna å andra sidan de från Frankrikes sida vid nämnda sammanträde uttalade betänkligheter häfts, höll konferensen, på inbjudning af belgiska regeringen, ett nytt sammanträde, som började i december år 1901, och vid hvilket utom förenämnda länder, med undantag af Ryssland, jämväl Italien och Rumänien läto representera sig. Detta konferensens senare sammanträde, därvid Sverige representerades, förutom af förbemälde Tranchell, i grefve Gyldenstolpes ställe af dennes efterträdare på ministerposten i Bryssel, grefve A. M. H. Wrangel, afslutades den 5 mars 1902, sedan en konvention af den lydelse, bil. litt. — vid detta protokoll utvisar, undertecknats af ombuden från alla representerade länder med undantag af det betsockerexporterande Rumänien.

Denna konvention, som synes innebära en lycklig lösning af de till konferensens behandling hänskjutna frågor, är afsedd att gälla under fem år från den 1 september 1903 och därefter allt fortfarande år efter år, om icke uppsägning från någon fördragsslutande makts sida sker.

Innan ratificering af konventionen för Sveriges del äger rum, bör emellertid Riksdagens beslut rörande vissa af konventionens bestämmelser inhämtas. Riksdagens beslut i nämnda afseende kan visserligen icke fattas, innan den i konventionen för ratificeringen angifna tiden eller den 1 februari 1903 tilländagått, men, enligt hvad inhämtadt blifvit, möter likväl icke, om Riksdagen skulle godkänna berörda bestämmelser, hinder för Sverige att genom ratifikation inom närmaste tiden efter nämnda dag ansluta sig till konventionen på de däri för Sverige angifna villkor.

Dessa villkor äro, såsom af konventionen framgår, för Sverige gynnsamma. I konventionen göres nämligen i fråga om förpliktelser en ganska afsevärd skillnad mellan exporterande och icke exporterande länder. De förra äro sålunda skyldiga, *att* enligt artikel 1 afskaffa de direkta och indirekta premier, som produktionen eller exporten af socker kan åtnjuta, och att icke införa dylika premier under hela den tid, konventionen kom-

mer att gälla; *att* enligt artikel 2 ställa råsockerfabriker och sockerraffinaderier under ständig och verksam kontroll; *samt att* enligt artikel 3 begränsa tilläggsafgiften (surtaxe) till 6 francs för 100 kilogram för raffineradt och därmed likartadt socker och till 5,50 francs för annat socker.

Från de i nämnda artiklar omförmälda förpliktelser är Sverige liksom Spanien och Italien på grund af artikel 6 fritaget, så länge sockerexport icke äger rum. Skulle nämnda länder emellertid öfvergå till att vara sockerexporterande i den här afsedda betydelse, åligger det dem att senast inom ett år från den tidpunkt, då den i artikel 7 omförmälda ständiga kommissionen funnit så vara händelsen, bringa lagstiftningen rörande behandlingen af socker i öfverensstämmelse med konventionens förenämnda bestämmelser. Af öfriga stadganden i konventionen, hvilka skola gälla för samtliga fördragsslutande makter och således omedelbarligen äfven för Sverige, äro de i artikel 4 gifvetvis de mest betydelsefulla. För att icke genom borttagandet af premierna för sockerexport gynna exporten från de premiebetalande länder, hvilka icke ansluta sig till konventionen, bestämmer artikel 4, att socker från sistberörda länder skall beläggas med en särskild afgift, som icke får understiga beloppet af de direkta eller indirekta premier, som betalas af ursprungslandet. Medan man således genom detta stadgande och stadgandet i artikel 8, afseende att förhindra, det premieradt socker, som transiterat en fördragsslutande stats område, komme i åtnjutande af de af konventionen härflytande förmåner, sökt förekomma en ojämn konkurrens med premiebetalande land, har man å andra sidan genom bestämmelserna i artikel 5 velat bereda exporten från hvart och ett af de fördragsslutande länderna den största möjliga likställighet i fråga om konkurrensmöjligheter. Enligt sistnämnda artikel skall sålunda hvarje land, som ansluter sig till konventionen, behandla alla öfriga fördragsslutande makter såsom mest gynnad nation vid sockerimport, hvarjämte artikeln förbjuder, att import af rörsocker och betsocker af fördragsslutande makt belägges med olika afgifter. För att öfvervaka tillämpningen af ifrågavarande bestämmelser samt i tvistiga och andra i artikel 7 nämnda fall upptaga och pröfva uppkomna eller i artikeln eljest nämnda frågor, skola de fördragsslutande makterna inrätta en ständig kommission. Denna kommission skall bestå af delegerade för de fördragsslutande staterna och med densamma skall förenas en ständig byrå. Kostnaderna för kommissionens och den ständiga byråns organisation och verksamhet — med undantag af traktamente och ersättning till de delegerade, som böra betalas af deras respektive länder — skola bestridas af alla de fördragsslutande staterna och för-

delas mellan dem på sätt kommissionen bestämmer. Den på Sverige årligen belöpande delen af nämnda kostnader har beräknats till omkring 1,000 francs.

I anledning af denna konvention hafva kommerskollegium och generaltullstyrelsen, på grund af nådig befallning, den 25 mars 1902 gemensamt afgifvit underdånigt utlåtande. Ämbetsverken hafva däri såsom sin mening uttalat, att upphäfvandet af direkta och indirekta premier samt den reduktion af det nuvarande höga skyddet för den inhemska marknaden, som med konventionen afsåges, liksom de med nuvarande förhållanden förenade olägenheter egentligen ägde betydelse endast för de länder, hvilka antingen producerade betsocker för export eller ock hade rörsockerproducerande kolonier. Däremot skulle de länder, hvilka i likhet med vårt land blott producerade betsocker till eget behof, intaga en helt annan ställning och oberoende af internationella öfverenskommelser kunna ordna sin sockerbeskattning så, att både producenters och konsumenters intressen behörigen tillgodosåges. Konventionen skulle för länder af sistnämnda kategori näppeligen medföra annan verkan än, under förutsättning af oförändrad sockertull, möjligen någon stegring af sockerprisen; och om denna eventuella verkan af förändringen redan i och för sig icke borde anses särskildt eftersträfvansvärd, skulle densamma, därest den i sin ordning gåfve anledning till stegrad sockerproduktion inom landet, ännu mindre kunna anses såsom någon fördel, förutsatt att vi icke kunde på den utländska marknaden upptaga täflan med länder, som vore mera gynnsamt ställda i afseende å villkoren för sockerproduktion. Skulle åter under normala afsättningsförhållanden å den allmänna sockermarknaden — hvilka förhållandens återinträde icke torde påverkas af, huruvida Sverige biträdde konventionen eller icke — förutsättningar för produktion här i landet af socker till export kunna anses förefinnas, torde antagligen hinder icke möta att först framdeles, när detta förhållande konstaterats, vinna tillträde till konventionen på däri stadgade allmänna villkor, hvilka enligt artikel 6 jämväl, i händelse af definitivt tillträde nu genast, skulle för Sveriges del tillämpas, så snart export härifrån landet komme till stånd.

Ämbetsverken, som härefter ingått i granskning af de förpliktelser, Sverige genom ett omedelbart tillträde till konventionen skulle ikläda sig, hafva funnit, att ingendera af de i artiklarne 5, 7 och 8 omförmälda förpliktelser skulle medföra någon som helst olägenhet för landet. Äfven om vår tulltaxa inrymde differentialtullar, torde med afseende å vår sockerindustris redan vunna utveckling bestämmelsen i artikel 5 sakna reel bety-

delse, och bestämmelsen i artikel 8 innebure endast förpliktelse att såsom villkor för förtullning här i riket af utländskt socker enligt här allmänt gällande tullsats fordra företeende af produktionsbevis, ett åtagande, som allra minst för ett land, hvilket endast undantagsvis importerade socker, kunde väcka någon betänklighet.

Däremot hafva ämbetsverken ansett, att det icke vore fullt lika tydligt, att icke den förpliktelse, som i händelse af konventionens ratificerande för Sveriges del skulle omedelbart åligga oss enligt artikel 4, eller skyldigheten att tillämpa kompensationstull för socker från de länder, hvilka beviljade produktions- eller exportpremier för sådan vara, skulle kunna medföra olägenhet för oss. Visserligen hade man under konferensens förhandlingar icke ifrågasatt annat, än att denna förpliktelse skulle låta sig förena äfven med traktatbestämmelse angående behandling såsom mest gynnad nation, och vid tyska riksdagens sammanträde den 1 mars 1902 hade från regeringens sida det uttalande fällts, att, lika väl som Tyskland fått finna sig däri, att af Förenta staterna differentialtull tillämpats å tyskt socker, de stater, som ej biträdde ifrågavarande konvention, hädanefter finge hålla till godo med differentialtullar från deras sida, hvilka anslöte sig till konventionen. Ämbetsverken tilltrodde sig icke att bedöma, huruvida en sådan tolkning i hvarje fall kunde göras gällande, oafsedt olikhet i de respektive ländernas maktställning, men ansåge sig böra ifrågasätta, huruvida icke antagas kunde, att land, som icke låtit sig å konferensen representera och som, oaktadt saknaden af formlig öfverenskommelse angående behandling såsom mest gynnad nation, dock hittills tillämpat ett sådant förfarande gent emot Sverige, af kompensationstullars påläggande från Sveriges sida skulle kunna hämta anledning till repressalier.

Vidare hafva ämbetsverken i fråga om de förpliktelser, hvilka enligt konventionen skulle åligga Sverige, i händelse Sverige blefve sockerexporterande, funnit den i artikel 3 lämnade bestämmelsen, att tullsatserna icke finge mer än med vissa belopp öfverskjuta en konsumtionsskatt å det inhemska sockret, innebära en ganska vidtgående förpliktelse. De förändringar, den afsåge, vore af så stor betydelse, att de icke torde böra förekomma, utan att en förutgående noggrann undersökning ådagalagt, att villkoren för fortfarande export kunde antagas verkligen förefinnas och framför allt, att den föreskrifna ansenliga reduktionen af skyddet för den inhemska marknaden icke medförde fara för vår sockerindustri. Det vore vid sådant förhållande af vikt, att villkoren för att Sverige skulle anses icke tillhöra de sockerexporterande länderna, blefve mera noggrant be-

stämda än nu vore fallet. Äfven med en tillfällig export vare sig af inhemsk tillverkning eller, såsom år 1893 ägde rum, af utländskt socker, som inom Sverige raffinerats, torde nämligen, enligt lydelsen af artikel 6, villkoret för Sveriges undantagsställning svårligen kunna anses fortfarande upprätthållet.

Under sådana omständigheter har det icke synts ämbetsverken vara ställdt utom allt tvifvel, att icke tilläfventyrs bestämmelserna i artikel 6 skulle kunna leda till vanskligheter och olägenheter för landet; och ansåge ämbetsverken, med afseende å hvad sålunda och i öfrigt anförts, sig icke kunna uttala annat omdöme, än att konventionens ratificerande för Sveriges del under nuvarande förhållanden icke torde kunna antagas innebära fördel för landet, men väl kunna medföra vissa och ganska afsevärda olägenheter.

För den händelse emellertid att en sådan åtgärd skulle finnas påkallad, syntes det ämbetsverken, att, då meddelande af de närmare bestämmelser angående produktionsbevis, som af artikel 8 föranleddes, torde komma att grundas på förslag af den blifvande öfvervakningskommissionen, för närvarande vidare verkställighetsåtgärder icke af konventionens biträdande föranleddes än beredande af erforderliga medel för deltagande i kostnaderna för bemälda kommission med tillhörande byrå samt undanrödjande af det hinder, som, i brist af bestämmelse angående differentialtullar å socker, mötte för eventuellt åsättande af kompensationstull enligt artikel 4.

Anser man i likhet med ämbetsverken, att konventionen icke skulle för Sverige innebära annat än en prisförhöjning å sockret, måste naturligen Sveriges biträdande af konventionen betraktas såsom mindre fördelaktigt eller åtminstone betydelselöst. Vid bedömandet af konventionen får dock icke förbises, att, äfven om densamma ej kan för Sverige medföra någon strax förnimbar fördel, nu rådande exportförhållanden dock kunna föranleda olägenheter, som göra Sveriges anslutning till konventionen önskvärd. Under senare åren har sockrets exportpris bestämts ej blott af naturliga produktionsförhållanden, utan äfven och till ej ringa grad genom konstlade medel, såsom exportpremier och fabrikskarteller, på hvilka vårt land ej ensamt kan öfva något inflytande. De olägenheter både för sockerindustrien och betodlingen samt därmed äfven för jordbruket i några af landets provinser, som häraf kunna uppstå, skulle vid Sveriges anslutning till konventionen kunna förekommas eller åtminstone mildras genom konventionens bestämmelser.

Om alltså starka skäl redan nu tala för, att Sverige biträder konventionen, torde äfven tanken på framtiden bjuda, att Sverige icke underlåter

att begagna sig af det erbjudna tillfället att på synnerligen fördelaktiga villkor komma i fullt åtnjutande af konventionens fördelar. Äfven om de af ämbetsverken uttalade betänkligheter mot biträdandet skulle tillmätas någon vikt finnes knappast anledning att anse dem vara af större betydelse. Särskildt gäller detta frågan om den särskilda afgiften enligt artikel 4 eller kompensationstullen.

I fall nämligen Sverige på grund af nämnda artikel skulle nödgas ålägga socker från något land en sådan tull, kommer i händelse Sveriges rätt härtill skulle bestridas af produktionslandets regering, afgörandet af tvisten att tillkomma den permanenta kommissionen i Bryssel och dess afgörande att vinna samtliga de fördragsslutande makternas understöd.

Med tillämpning af konventionens bestämmelser kommer säkerligen sockerexporten från de premiebetalande länder, hvilka icke ansluta sig till konventionen, i ett sämre prisläge å världsmarknaden än exporten från de fördragsslutande staterna. Den del af produktionen inom förstnämnda länder, som icke kan vinna afsättning genom inhemsk konsumtion, söker sig då naturligen till de marknader, där importen icke genom differentialtullar försvåras. Utan att vilja påstå att under alla förhållanden sockerindustrien inom Sverige häraf skulle blifva lidande, kan jag dock icke förbise, att olägenheter för densamma kunna af nämnda anledning uppstå. Det skydd, som då kunde vinnas genom införande af differentialtullar, är Sverige visserligen oförhindradt att tillgripa. Men om, såsom ämbetsverken ifrågasatt, påläggandet af dylika tullar kan gifva anledning till repressalier ifrån länder, hvilkas sockerexport däraf träffas, synes det mig, som om en dylik fara vore mycket större, om Sverige bestämde dylika tullar utan samförstånd med andra makter, än om det skedde i enlighet med en mellan flertalet europeiska stater afslutad konvention. Skulle Sverige för sådant ändamål framdeles vilja biträda konventionen, kan man visserligen antaga, att hinder därför icke skall möta. Därvid torde dock icke — såsom ämbetsverken förutsätta — vara gifvet, att för Sveriges anslutning till konventionen icke komme att uppställas andra villkor än de, som för Sveriges del nu i konventionen stadgas. För Sveriges liksom för hvarje nytillträdande makts anslutning till konventionen torde nämligen under sådana förhållanden fordras vidtagandet af de ändringar i skattelagstiftningen, som betingas af bestämmelsen i artiklarne 1, 2 och 3. Sverige skulle i så fall hafva försuttit det nu erbjudna tillfället att på särskildt förmånliga villkor biträda konventionen.

Om den i artikel 4 omförmälda förpliktelse således enligt min mening

icke bör afhålla Sverige från att godkänna konventionen, torde ännu mindre några betänkligheter böra möta mot de i artiklarne 5, 7 och 8 stadgade förpliktelser. På grund af gällande traktater kan redan nu en hvar af de fördragsslutande staterna i regel göra anspråk på den enligt artikel 5 dem förbehållna behandling såsom mest gynnad nation i handeln med Sverige. Äfven om under konventionstiden någon af nämnda traktater upphör att gälla, torde en af konventionen föranledd utsträckning af berörda bestämmelse hvad angår handeln med socker icke komma att på något ofördelaktigt sätt inverka på Sveriges sockerindustri, men väl, därest export af socker från Sverige komme att äga rum, vara till fördel för samma industri. Det i artikeln 5 meddelade förbud att belägga rörsocker och betsocker med olika afgifter synes vara af ringa eller ingen betydelse för andra än stater med rörsockerproducerande kolonier. De med rörsockrets införande å den europeiska marknaden förenade transportkostnader försvåra gifvetvis hvarje för den med tullskydd gynnade betsockerindustrien menlig konkurrens å den inhemska marknaden.

Till dessa nu omförmälda förpliktelser skulle Sveriges åtagande genom anslutning till konventionen i hufvudsak inskränka sig, så länge Sverige icke exporterar socker. Skulle emellertid sockerfabrikationen inom landet framdeles kunna verkställas under så gynnsamma förhållanden, att export verkligen kunde äga rum, måste Sverige enligt artikel 6 för tillgodonjutande af konventionens förmåner ställa sig till efterrättelse jämväl föreskrifterna i artiklarne 1, 2 och 3. I händelse exporten vore lönande och utsikterna för dess fortvaro goda, skulle en af bestämmelserna i sistnämnda artiklar påkallad ändring i vår skattelagstiftning säkerligen allenast vara till landets bästa.

Enligt ämbetsverkens förmenande skulle, äfven om export endast tillfälligtvis ägde rum, förberörda förpliktelser kunna inträda till följd däraf, att vid konferensen icke med full tydlighet angifvits, när en stat skall anses vara sockerexporterande. Men äfven om bestämmelserna härutinnan icke äro fullt tillfredsställande, torde dock denna brist vara af mindre betydelse än ämbetsverken förmenat. Fullgörandet af de ömsesidiga förbindelser, som konventionen innehåller, har naturligen — såsom artikel 12 jämväl angifver — gjorts beroende af hvarje stats konstitutionella lagar. Skulle efter Riksdagens beslut i ämnet konventionen af Kungl. Maj:t för Sveriges del ratificeras, har Sverige visserligen därigenom förbundits, hvad angår de för Sverige enligt konventionen omedelbart åliggande förpliktelser, men om under konventionstiden export, hvarom artikel 6 förmäler, skall

anses föreligga, innebär, såsom af konferensens protokoll för den 24 januari 1902 med all önskvärd tydlighet framgår, ratificeringen allenast förpliktelse för svenska regeringen att för Riksdagen framlägga förslag i syfte att bringa sockerbeskattningen i öfverensstämmelse med konventionens tre första artiklar. Riksdagen har då fria händer att pröfva lämpligheten af en sådan reform.

Af de förpliktelser, som i händelse af Sveriges anslutning till konventionen omedelbarligen skulle åligga Sverige, torde den i artikel 7 lämnade föreskrift angående gäldandet af kostnader för den ständiga kommissionen och dess byrå icke påkalla någon framställning hos Riksdagen. Den jämförelsevis obetydliga del af dessa kostnader, som kommer att drabba Sverige, lärer kunna, utan särskildt anslag, af till Kungl. Maj:ts disposition ställda medel bestridas. Däremot torde för konventionens ratificerande erfordras Riksdagens godkännande af de i artiklarne 4 och 5 omförmälda förpliktelser. I fråga om förstnämnda artikel synes det vara lämpligt, att Sverige vid bestämmande af eventuella differentialtullar icke öfverskrider det i samma artikel för sådana tullar fastställda minimum.»

Ifrågavarande konvention har enligt upplysning i propositionen redan ratificerats af Tyskland, Belgien, Frankrike, Storbrittanien och Irland samt Nederländerna och antages med säkerhet komma att blifva ratificerad jämväl af Österrike-Ungern; och är konventionen, med uteslutande af ingressen, af följande lydelse:

»*Artikel 1.*

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att, från den dag räknadt, då denna konvention träder i kraft, afskaffa de direkta och indirekta premier, som tillverkning eller utförsel af socker åtnjuta, samt att icke införa sådana premier under hela den tid, denna konvention kommer att gälla. Vid tillämpningen af denna bestämmelse skola lika med socker behandlas sockerhaltiga tillverkningar såsom konfityrer, choklad, cakes, kondenserad mjölk och alla andra liknande tillverkningar, som i afsevärd grad blifvit på konstlad väg tillsatta med socker.

Bestämmelsen i föregående moment omfattar alla de förmåner, som genom staternas skattelagstiftning direkt eller indirekt beredas de olika slagen af tillverkare, särskildt:

a) de direkta godtgörelser, som lämnas vid utförsel;

b) de direkta godtgörelser, som lämnas tillverkningen;

c) de totala eller partiella skattebefrielser, som tillgodokomma en del af tillverkningen;

d) de förmåner, som uppstå därigenom, att det verkliga rendementet öfverstiger det i lag antagna;

e) de förmåner, som uppstå genom för högt tilltagen drawback;

f) de förmåner, som uppstå genom sådan tilläggsafgift (surtaxe), hvilken öfverstiger det i artikel 3 fastställda belopp.

Artikel 2.

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att å sockerfabriker och sockerraffinaderier liksom äfven å fabriker för sockertillverkning af melass tillämpa de för nederlag gällande bestämmelser samt att ställa dem under ständig tillsyn dag och natt af kontrolltjänstemän.

För sådant ändamål skola fabrikerna vara så inrättade, att de erbjuda full säkerhet mot hemligt undanskaffande af socker, och kontrolltjänstemännen äga tillträde till fabrikernas samtliga rum.

Kontrollböcker skola föras öfver ett eller flera af tillverkningens olika stadier, och det färdiga sockret skall inläggas i särskilda magasin, som erbjuda alla nödiga garantier för kontroll.

Artikel 3.

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att begränsa tilläggsafgiften (surtaxe), det vill säga skillnaden mellan beloppet af de afgifter eller skatter, som påföras utländskt socker, och beloppet af de afgifter eller skatter, som drabba inhemskt socker, till högst 6 francs för 100 kilogram för raffineradt socker och sådant socker, som därmed kan likställas, samt högst 5,50 francs för annat socker.

Denna bestämmelse afser icke tullsatsen vid införsel i de länder, som icke frambringa socker; den äger icke heller tillämpning å biprodukter vid tillverkning och raffinering af socker.

Artikel 4.

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att vid införsel till deras områden af socker, kommande från länder, hvilka bevilja premier för tillverkning eller utförsel, belägga detsamma med en särskild afgift.

Denna afgift må icke understiga beloppet af de i ursprungslandet beviljade direkta eller indirekta premier. De höga parterna förbehålla sig rätt att hvar för sig förbjuda införsel af premieradt socker.

För att beräkna storleken af de förmåner, som eventuellt härröra af den i artikel 1 littera f) angifna tilläggsafgift (surtaxe), frånrages den i artikel 3 fastställda siffra från beloppet af nämnda tilläggsafgift: hälften af skillnaden anses motsvara premien, dock med rätt för den i enlighet med artikel 7 tillsatta ständiga kommission att, på begäran af en fördragsslutande stat, pröfva den sålunda beräknade siffrans riktighet.

Artikel 5.

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig ömsesidigt att medgifva införsel till lägsta tullsats af socker, tillverkadt vare sig i de fördragsslutande staterna eller i de af dessa staters kolonier eller besittningar, som icke bevilja några premier, och på hvilka bestämmelserna i artikel 8 äga tillämpning.

Rörsocker och betsocker må icke beläggas med olika afgifter.

Artikel 6.

Spanien, Italien och Sverige skola, så länge de icke utföra socker, vara fritagna från de i artiklarna 1, 2 och 3 omförmälda förpliktelser.

Dessa stater förbinda sig att inom ett år eller förr, om så ske kan, efter det att den ständiga kommissionen förklarat ofvanberörda betingelse icke längre föreligga, bringa sin lagstiftning om socker till öfverensstämmelse med denna konventions bestämmelser.

Artikel 7.

De höga fördragsslutande parterna öfverenskomma att inrätta en ständig kommission med uppgift att öfvervaka utförandet af denna konventions bestämmelser.

Denna kommission skall bestå af delegerade från de särskilda fördragsslutande staterna, och med densamma skall en ständig byrå vara förenad. Kommissionen väljer sin ordförande; den skall hafva sitt säte i Bryssel och sammanträda på kallelse af ordföranden.

De delegerade skola hafva till uppgift:

a) att förvissa sig, huruvida i de fördragsslutande staterna någon direkt eller indirekt premie lämnas för tillverkning eller utförsel af socker;

b) att förvissa sig därom, att de i artikel 6 omförmälda stater fortfarande uppfylla den i artikeln förutsatta särskilda betingelse;

c) att förvissa sig, om premier förekomma i stater, som icke biträdt konventionen, och uppskatta deras belopp för tillämpning af artikel 4;

d) att afgifva yttrande rörande tvistiga frågor;

e) att pröfva framställningar om anslutning till sockerunionen från stater, som icke deltagit i denna konvention.

Den ständiga byrån äger att samla, öfversätta, ordna och offentliggöra alla slags upplysningar rörande sockerlagstiftning och sockerstatistik icke blott i de fördragsslutande staterna utan jämväl i öfriga.

För att betrygga utförandet af ofvanstående bestämmelser skola de fördragsslutande parterna på diplomatisk väg meddela den belgiska regeringen för delgifvande åt kommissionen de lagar, förordningar och reglementen om sockerbeskattningen, som äro eller varda gällande i deras respektive länder, äfvensom statistiska uppgifter i de ämnen, som utgöra föremål för denna konvention.

En hvar af de höga fördragsslutande parterna kan låta sig företrädas i kommissionen af en delegerad eller af en delegerad jämte biträdande delegerade.

Österrike och Ungern skola hvardera för sig betraktas såsom fördragsslutande parter.

Kommissionen skall, på föranstaltande af belgiska regeringen, första gången sammanträda i Bryssel, minst tre månader före denna konventions trädande i kraft.

Kommissionens uppgift är endast att undersöka och pröfva. Rörande alla frågor, som underställas kommissionen, skall afgifvas berättelse till belgiska regeringen, som meddelar densamma till de intresserade staterna och, därest begäran därom framställes af någon af de höga fördragsslutande parterna, föranstaltar om sammankallande af en konferens för att fatta de beslut eller vidtaga de åtgärder, hvilka påkallas af omständigheterna.

Dock skola de under litt. b) och c) omförmälda undersökningar och uppskattningar vara bindande för de fördragsslutande staterna; de bestämmas genom flertalsbeslut, hvarvid hvarje fördragsslutande stat har en röst, och besluten skola verkställas senast efter två månaders förlopp. I fall någon af de fördragsslutande staterna anser sig böra vädja mot ett af kommissionen fattadt beslut, bör den inom åtta dagar efter erhållen del af beslutet begära ny behandling af kommissionen; denna skall ofördröjligen sammanträda och inom en månad från det vadet anmäldes fatta definitivt beslut. Det nya beslutet skall träda i verkställighet senast inom två månader efter dess afgifvande. Enahanda förfarande äger rum i fråga om pröfning af de under litt. e) nämnda framställningar om anslutning till konventionen.

Kostnaderna för den ständiga byråns och kommissionens organisation och verksamhet skola, med undantag för arfvode eller godtgörelse till de delegerade, hvilka bestridas af deras respektive länder, bäras af samtliga fördragsslutande stater och mellan dem fördelas på sätt kommissionen bestämmer.

Artikel 8.

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig, för sig själfva och sina kolonier eller besittningar, med undantag för Storbrittanniens själfstyrande kolonier och brittiska Ostindien, att vidtaga nödiga åtgärder till förhindrande däraf, att premieradt socker, som transiterat en fördragsslutande stats område, må komma i åtnjutande af denna konventions förmåner på den marknad, dit det är bestämdt. Den ständiga kommissionen skall härom framlägga nödiga förslag.

Artikel 9.

De stater, som icke deltagit i denna konvention, kunna på begäran

och med den ständiga kommissionens tillstyrkande få ansluta sig till densamma.

Sådan begäran bör på diplomatisk väg göras hos belgiska regeringen, som i händelse af bifall åtager sig att om anslutningen lämna samtliga öfriga regeringar meddelande. Anslutningen medför af sig själf åtagande af alla förpliktelser och åtnjutande af alla förmåner i enlighet med denna konventions bestämmelser och träder i kraft från och med den 1 september näst efter den belgiska regeringens meddelande till de öfriga fördragsslutande staterna.

Artikel 10.

Denna konvention skall träda i kraft från och med den 1 september 1903.

Den skall förblifva gällande i fem år, räknadt från nämnda dag och, om ingen af de höga fördragsslutande parterna tolf månader före utgången af dessa fem år för belgiska regeringen tillkännagifvit sin afsikt att låta konventionen träda ur kraft, skall den förblifva gällande under ett år och så vidare från år till år.

Därest någon af de fördragsslutande staterna skulle uppsäga konventionen, skall sådan uppsägelse endast gälla för den ifrågavarande staten; de öfriga staterna hafva intill den 31 oktober det år, under hvilket uppsägningen skett, rätt att tillkännagifva sin afsikt att likaledes utträda från den 1 september nästföljande år. Om någon af sistnämnda stater ämnar begagna sig af denna rätt, skall belgiska regeringen inom tre månader sammankalla en konferens i Bryssel för att öfverlägga om, hvilka åtgärder böra vidtagas.

Artikel 11.

Bestämmelserna i denna konvention skola tillämpas å de höga fördragsslutande parternas provinser hinsides hafven, deras kolonier och utländska besittningar. Härifrån undantagas dock de brittiska och nederländska kolonierna och besittningarna, utom för hvad angår bestämmelserna i artiklarne 5 och 8.

De brittiska och nederländska koloniernas och besittningarnes ställning bestämmes i öfrigt genom de i slutprotokollet intagna förklaringar.

Artikel 12.

Uppfyllandet af de i denna konvention intagna ömsesidiga förpliktelser är, såvidt behöfligt, beroende af fullgörandet af de i hvarje fördragsslutande stats grundlagar stadgade formaliteter och föreskrifter.

Denna konvention skall ratificeras, och ratifikationerna skola aflämnas i utrikesministeriet i Bryssel den 1 februari 1903 eller förr om så ske kan.

Denna konvention skall icke vara förbindande, om den icke ratificeras af åtminstone de fördragsslutande stater, på hvilka undantagsstadgandet i artikel 6 icke har afseende. Därest en eller flera af dessa stater icke inom föreskrifven tid aflämnat sina ratifikationer, skall belgiska regeringen omedelbart föranstalta därom, att öfriga stater, som undertecknat konventionen, besluta, huruvida densamma skall träda i kraft emellan dem allena.

Till bekräftelse häraf hafva respektive fullmäktige undertecknat denna konvention.

Som skedde i Bryssel, i ett enda exemplar, den 5 mars 1902.

(Underskrifter)».

Vid denna konvention finnes fogadt ett slutprotokoll af följande lydelse:

»*Slutprotokoll.*

Vid undertecknandet af den denna dag mellan Tysklands, Österrikes och Ungerns, Belgiens, Spaniens, Frankrikes, Storbrittanniens, Italiens, Nederländernas och Sveriges regeringar afslutade konvention angående behandlingen af socker, hafva undertecknade befullmäktigade ombud öfverenskommit om följande:

till Artikel 3.

I betraktande däraf, att tilläggsafgiftens ändamål är att på ett verksamt sätt skydda de tillverkande ländernas inhemska marknad, förbehåller

sig en hvar af de höga fördragsslutande parterna rätt att föreslå en höjning af tilläggsafgiften, för den händelse socker, från en fördragsslutande stat skulle i betydande mängd införas på dess område; denna höjning får endast drabba socker, produceradt i den nämnda staten.

Förslaget bör ställas till den ständiga kommissionen, hvilken snarast möjligt genom flertalsbesslut afgör huruvida åtgärden är befogad, huru länge den skall tillämpas och med hvilket belopp stegringen skall utgå; detta får icke öfverstiga en franc för 100 kilogram.

Kommissionens samtycke må endast lämnas i det fall, att intrånget å den ifrågavarande marknaden förorsakas af en verklig ekonomisk underlägsenhet och icke är följden af en genom öfverenskommelse mellan tillverkarne framkallad konstlad prisstegring.

till Artikel 11.

A. 1) Storbrittanniens regering förklarar, att ingen direkt eller indirekt premie skall betalas för socker från kronkolonierna, så länge konventionen är i kraft.

2) Såsom ett undantag och under förbehåll i princip af full handlingsfrihet ifråga om de finansiella förhållandena mellan det Förenade Konungariket samt dess kolonier och besittningar, förklarar hon ock, att, så länge konventionen är i kraft, ingen förmån skall i det Förenade Konungariket medgifvas socker från kolonierna framför socker från de fördragsslutande staterna.

3) Regeringen förklarar slutligen, att konventionen skall genom dess bemedling underställas de självstyrande kolonierna och Ostindien för att sätta dem i tillfälle att ansluta sig till densamma.

Det är öfverenskommet, att Hans Brittiska Majestäts regering må ansluta sig till konventionen i kronkoloniernas namn.

B. Nederländernas regering förklarar, att, så länge konventionen är i kraft, ingen direkt eller indirekt premie skall betalas för socker från de nederländska kolonierna, och att detta socker icke skall få införas i Nederländerna mot en lägre afgift än den, som erlägges för socker från de fördragsslutande staterna.

Detta slutprotokoll, som skall ratificeras samtidigt med den denna dag afslutade konventionen, skall anses utgöra en integrerande del af nämnda konvention och äga samma kraft, verkan och varaktighet som den.

Till bekräftelse häraf hafva undertecknade fullmäktige uppsatt detta protokoll.

Som skedde i Bryssel den 5 mars 1902.

(Underskrifter).»

Såsom artikeln 6 gifver vid handen, kunna bestämmelserna uti ifrågavarande konvention, i hvad de angå Sverige, uppdelas i två olika klasser, nämligen dels sådana, hvilkas tillämpning är beroende däraf, huruvida export af socker från Sverige kommer att äga rum, och dels sådana, som skola träda i kraft omedelbart efter det konventionen blifvit af Sverige ratificerad.

Till förstnämnda klass höra bestämmelserna i artikel 1 om afskaffande af direkta eller indirekta premier, som tillverkning eller utförsel åtnjuta, vidare föreskrifterna i artikel 2 om skyldighet att ställa råsockerfabriker och sockerraffinaderier under ständig kontroll samt slutligen stadgandet i artikel 3 att till visst belopp begränsa tilläggsafgiften eller den s. k. surtaxe, d. v. s. skillnaden mellan beloppet af de afgifter och skatter, som påföras utländskt socker, och beloppet af de afgifter och skatter, som drabba inhemskt socker. Samtliga dessa föreskrifter skola icke vara för Sverige gällande, så länge Sverige icke exporterar socker. I konventionen finnes emellertid icke någon bestämd föreskrift om utsträckningen af den export, som må förekomma utan att Sveriges undantagsställning i berörda hänseende skall anses hafva upphört. Afgörandet af denna fråga är öfverlämnadt åt den med anledning af konventionen inrättade ständiga kommissionen i Bryssel. Någon anledning att befara synnerlig olägenhet häraf synes icke föreligga, enär möjligheten för Sverige att exportera socker annat än i undantagsfall måste anses nära nog utesluten. De enda sockerimporterande länder i Europa, dit utförsel från Sverige är tänkbar, äro England och Norge; och någon konkurrens inom dessa båda länder med det tyska och franska sockret torde med hänsyn till Tysklands och Frankrikes gynnsammare produktionsförhållanden icke vara möjlig. I allt fall innebär, på sätt chefen för finansdepartementet framhållit, artikel 12 i konventionen, att, därest förenämnda kommission skulle förklara Sverige tillhöra de sockerexporterande länderna, och för Sverige följaktligen skulle inträda skyldighet att i enlighet med konventionens bestämmelser ordna sin sockerlagstiftning,

ratificeringen af konventionen medför allenast en förpliktelse för svenska regeringen att för Riksdagen framlägga förslag till en dylik lagstiftning. Skulle sedan Riksdagen afslå förslaget, torde detta för Sverige medföra nödvändighet att utträda ur konventionen. Vid sådant förhållande synas de af kommerskollegium och generaltullstyrelsen i förevarande hänseende uttalade betänkligheter icke behöfva tillmätas någon för frågan afgörande betydelse.

De bestämmelser, som i händelse af konventionens ratificering från Sveriges sida omedelbart skulle träda i verket, äro innefattade i artiklarna 4, 5, 7 och 8. Öfriga här ofvan icke omförmälda artiklar i konventionen innehålla föreskrifter om tillslutning till konventionen, om dess trädande i kraft, om konventionens varaktighet samt andra stadganden, hvilka icke äga någon betydelse för bedömande af frågan om Sveriges anslutning till konventionen.

Af sist uppräknade artiklar stadgar artikel 4 förpliktelse att vid införsel af socker från länder, hvilka bevilja premier för tillverkning eller utförsel, belägga detta socker med en särskild afgift, hvilken icke må understiga beloppet af de i ursprungslandet medgifna direkta eller indirekta premier. Mot denna bestämmelse hafva förberörda ämbetsverk erinrat, att ett land, som, oaktadt saknaden af formlig öfverenskommelse angående behandling såsom mest gynnad nation, dock hittills tillämpat ett sådant förfarande gent emot Sverige, af kompensationstullars påläggande från Sveriges sida skulle kunna hämta anledning till repressalier. Häremot har chefen för finansdepartementet invändt, att det syntes honom, som om en dylik fara vore mycket större, om Sverige bestämde dylika tullar utan samförstånd med andra makter, än om det skedde i enlighet med en mellan flertalet europeiska stater afslutad konvention. Bevillningsutskottet finner för sin del den af departementschefen uttalade åsikt därom, att Sveriges anslutning till konventionen skulle för Sverige medföra större lätthet att genom kompensationstull skydda sig mot import af premieradt socker, vara på goda skäl grundad. Sedan konventionen trädt i kraft, finnes endast *ett* hvitbetssockerexporterande land, nämligen Ryssland, där exportpremier beviljas. Vid riklig skörd i nämnda land skulle det kunna vara möjligt, att ryskt premieradt socker skulle i Sverige salubjudas i sådan mängd, att det innebure fara för den svenska sockerindustrien. I sådant fall skulle Sverige utan allt tvifvel äga rätt att belägga ryskt socker med kompensationstull, äfven om Sverige icke anslutit sig till konventionen. Någon med Ryssland afslutad traktat finnes nämligen icke, som berättigar detta land att behand-

las såsom mest gynnad nation. Det synes emellertid utskottet vara tydligt, att en åtgärd af nyssberörd art skulle för Sverige vara lättare att genomföra, om till stöd för densamma kunde åberopas en förpliktelse därutinnan, hvilken enligt en med andra makter ingången konvention ålåg Sverige. Vid sådant förhållande torde, med hänsyn till den svenska sockerindustrien, Sveriges anslutning till konventionen icke vara olämplig.

De i ärendet hörda ämbetsverken hafva mot artiklarna 5, 7 och 8 icke anfört några erinringar, och ej heller utskottet finner betänkligheter böra möta mot godkännande af sagda artiklars föreskrifter.

Då ratificering af ifrågavarande konvention sålunda för den svenska sockerindustrien icke skulle medföra olägenhet utan fasthellre kunna i viss mån vara till gagn, äfven om någon export från Sverige icke skulle kunna därigenom åvägabringas, har bevillningsutskottet funnit sig böra förorda, att konventionen för Sveriges del ratificeras; och då för sådant ändamål Riksdagens yttrande icke torde erfordras i fråga om andra delar af konventionen än de uti förevarande proposition omförmälta, hemställer utskottet,

att Riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts proposition ville

dels besluta, att under den tid, konventionen är för Sverige gällande, socker, kommande från länder, hvilka bevilja premier för tillverkning eller utförsel, skall, då sockret införes på svenskt område, i enlighet med bestämmelserna i artikel 4 beläggas med en särskild afgift till det lägsta belopp, sistnämnda artikel i sådant afseende bestämmer,

dels medgifva, att under den tid, konventionen är för Sverige gällande, införsel af socker, tillverkadt vare sig i de fördragsslutande staterna eller i de af dessa staters kolonier eller besittningar, som i artikel 5 omförmälas, må ske till lägsta tullsats,

dels ock förklara, att rörsocker och betsocker icke skall vid införsel till Sverige under nyss nämnda tid beläggas med olika afgifter.

Stockholm den 27 mars 1903.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Herrar friherre *Trolle* och *O. A. Ericsson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit, den förstnämnde i behandlingen och den sistnämnde i den slutliga behandlingen inom utskottet af det i detta betänkande omförmälda ärende.

Stockholm 1903. Iduns Kungl. Hofboktryckeri.